

til det nuværende Samfundssystem, vi slipper aldrig af med den under dette — normal, det vil sige omtrent, hvad den plejer at være i almindelige Aar, ja, i visse Erhverv, særlig i Jern- og Læderindustrien og lignende Industrigrene, er den mindre, end den plejer at være.

Den tredje Opgave: at træffe Foranstaltninger mod Dyrtiden, har det ogsaa været meget vanskeligt at gennemføre. Straks ved Krigen Begyndelse fik vi en stærk Stigning paa en Mængde Forbrugsstande, baade Fødemidler og Varer til Brug for vor Industri. Socialdemokratiet havde straks sin Opmærksomhed henvendt paa dette Forhold, og allerede den 3. August i Fjor henvendte Socialdemokratiet sig til Regeringen, og paa Grundlag af de Forhandlinger, som den Gang blev optaget, er en Række af de Foranstaltninger blevet gennemført, som har sigtet til at modarbejde den herskende Dyrtid. Prisforhøjelsen indtraadte straks paa saadanne Varer som Mel, Korn, Kartofler, Kul o. lign. Dette førte saa til, at vi fik Loven af 7de August i Fjor, som fastsatte en Regulering af Prisen paa Levnedsmidler og andre Varer og tillige gav Regeringen Adgang til Ekspropriation af visse Varer. Det viste sig altsaa her, at Kapitalismen søgte at slaa Mønt af Krigen, at den søgte at skrue Varepriserne op paa en hidtil ukendt Maade. Vi ved alle, at Kapitalismens sande Væsen er at skaffe sig Fordel og stort Udbytte, og jeg skal tillade mig fra det forløbne Aars Historie at nævne nogle Eksempler, hvoraf man kan se, hvordan Kapitalismens sande Væsen og Virkemaade har været.

Allerede den 4. August i Fjor meddelte de danske Kulgrosserere følgende til Offentligheden — jeg skal med den højterede Formands Tilladelse oplæse nogle faa Linier: „Grundet paa Krigsforholdene er alle løbende Kul- og Kokes-Kontrakter fra og med 4. August traadt ud af Kraft, indtil de sædvanlige Tilførsler paa ny kan finde Sted. I Mellemtiden tilbyder vi at holde Dem forsynede med Deres daglige Forbrug fra vore forhaandenværende Lagre, saa længe Beholdning forefindes, og til den dobbelte Pris af de i Kontrakten fastsatte“. Man lærer heraf, at disse Kulgrosserere uden videre bryder deres Kontrakter, deres indgaaede Løfter og forhøjer Prisen med 100 pCt. Den samme Dag meddelte de danske Spiritusfabrikanter følgende: „Under Hensyn til de ekstraordinære Forhold og for at regulere Spiritussalget saaledes, at den med Spiritusproduktionen for-

bundne Gærproduktion saa længe som muligt kan tilfredsstille Forbruget, er Priserne paa Sprit og Brændevin fra og med den 4. August forhøjet med 14 Øre pr. Liter, 100 pCt., Akvavitpriserne med 10 Øre“. Detailhandelen nøjedes saa ikke med 10 Øre, men satte Prisen op med 12—13 Øre. Man ser, hvorledes disse Fabrikanter, der i Forvejen tjente store Penge, søger at udnytte Krigen, hvorledes de søger at skaffe sig Profit.

Brødfabrikanterne forhøjede Prisen paa Rugbrødet, ogsaa til Dels paa andet Brød, hvis det ikke blev gjort mindre, og det uagtet der fandtes store Lagre af Rug her i København. Men denne Rug var ikke til at faa til Købs. Som et Eksempel skal jeg anføre, at en herværende Grosserer laa med et Lager paa 5,000 Tdr. Rug. Det kunde under almindelige Forhold, hvis Krigen ikke var kommet, have været solgt med Gevinst for en Pris af 12 Kr., men det vilde denne Mand ikke. Der blev budt ham 16 Kr., men han sagde Nej; der blev budt ham 20 Kr., men han sagde Nej, og endelig slog han til, da der blev budt ham 24 Kr. for hans Rug. Det vil sige, denne Mand tjente ekstra 60,000 Kr. i Anledning af Krigen, ved hvilken han fik Lejlighed til at skrue Priserne saa højt i Vejret. Og desværre var det saaledes, at Pressen ud over Landet raadede Folk til ikke at sælge, men gemme deres Varer, saaledes at Priserne kunde drives endnu højere op. Jeg kan her henvise til, hvad f. Eks. et Blad som „Aarhus Amtstidende“ tillod sig at skrive. De gode Raad, det gav til de danske Landmænd, var følgende: „Vi modtager daglig Meddelelser om, at Folk sælger løs af Korn og Heste og Kreaturer o. s. v. De Priser, de faar, er gennemgaaende for smaa, og da der kan ventes Stigning senere, bør Landmændene vente endnu nogen Tid. Hvis de ikke ligefrem er i Pengetrang, er det fuldkommen meningsløst af dem at sælge deres Sager i Øjeblikket“. Det var en Spekulation i deres Medborgeres vanskelige Stilling, og det var en Spekulation, som bidrog yderligere til at drive Priserne i Vejret. Jeg skal nævne et andet Eksempel, nemlig De danske Papirfabrikker. De havde haft et fortrinligt Aar, idet de havde haft et Overskud paa 1,289,000 Kr.; de kunde udbetale deres Aktionærer 12 pCt. og kunde give 158,000 Kr. i Tantième til deres Bestyrelse og deres ledende Folk. Dog benyttede de sig af Krigssituationen til at forhøje Priserne paa denne Vare med 10 pCt. Noget lignende var